

N A T I O N A A L S P O R T M A G A Z I N E

SPORT

5

november/december 1991, nr.

NSF
Officieel
Nederlan

91/29

***Zuidafrikaanse delegatie bezoekt NSF en NOC
Amsterdamse clubs zwart-wit of kleurrijk?
Sportboycot Zuid Afrika opgeheven
NSF wil meer aandacht voor breedtesport***

Onderzoek naar integratie van allochtonen

Amsterdamse sportclubs: zwart

AMSTERDAM - De gemeente Amsterdam voert al jaren lang een actief beleid om de sportdeelname van allochtonen te verhogen. In dit kader is vorig jaar opdracht gegeven aan Van Dijk, Van Soomer en Partners te Amsterdam om een onderzoek te verrichten naar de mate van integratie van allochtonen binnen de algemene sportverenigingen. Voor de uitvoering van dit onderzoek is subsidie verkregen van het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

Het onderzoek heeft een aantal gerichte aanbevelingen opgeleverd met betrekking tot het gemeentelijk sportbeleid voor allochtonen, maar tevens de vinger gelegd op diverse cruciale aspecten binnen de sportverenigingen. Aspecten die van belang zijn om daadwerkelijk vorm te geven aan het realiseren van multiculturele sportverenigingen.

Tot 1982 kende het Amsterdamse sportbeleid geen specifieke aandacht voor de sportdeelname onder allochtonen. De achterliggende gedachte was dat participatie aan al dan niet georganiseerde sportactiviteiten voor allochtonen en autochtonen in dezelfde mate mogelijk was. Specifiek beleid voor allochtone groepen werd tot dan toe onnodig en onwenselijk geacht. De discussiedag 'Culturele minderheden in de Sport', die 10 december 1983 door de gemeente Amsterdam werd georganiseerd, betekende een keerpunt.

Toegankelijkheid

Uit diverse onderzoeken kwam duidelijk naar voren dat de deelname van allochtonen aan vooral de georganiseerde sport sterk achterbleef. Als uitvloeisel van de discussiedag werd in 1985 een tweesporen-beleid in gang gezet, waarbij zowel het vergroten van de toegankelijkheid van algemene sportverenigingen als het ondersteunen van de oprichting van categorale sportclubs voor allochtonen als doelstellingen werden geformuleerd.

Hoewel er voor die tijd in Amsterdam al diverse categorale sportclubs voor allochtonen bestonden, is er in de

tweede helft van de jaren tachtig een groot aantal nieuwe verenigingen opgericht. In 1990 bestonden er in Amsterdam 34 allochtone sportclubs in verschillende takken van sport, waarbij in totaal ruim 1800 leden waren aangesloten.

In de praktijk blijkt een aanzienlijk deel van deze verenigingen een moeizaam bestaan leiden. Bovendien kan slechts een fractie van de allochtone inwoners van Amsterdam bereikt worden door het aanbod van allochtone clubs. Tenslotte is de laatste jaren duidelijk geworden dat een groeiend aantal (vaak jongere) allochtonen de voorkeur geeft aan sportdeelname in gemengd verband.

In het sportbeleid van zowel de rijksoverheid als de gemeente Amsterdam is de nadruk langzamerhand verschoven naar het eerste spoor (integratie), zonder overigens daarmee het tweede spoor geheel te verlaten. Deze verschuiving vormde voor de gemeente Amsterdam de aan-

leiding voor het organiseren van een tweede discussie-bijeenkomst in september 1990. Het eerdergenoemde onderzoek diende informatie aan te dragen over de situatie binnen de Amsterdamse verenigingen en de mogelijkheden en knelpunten bij een verdere integratie van allochtonen binnen de algemene sportverenigingen.

Reikwijdte

Uitgaande van deze doelstelling zijn enkele restricties aangebracht in de opzet van het onderzoek. In de eerste plaats is het onderzoek uitgevoerd vanuit het perspectief van de sportverenigingen (aanbodzijde).

Er zijn dan ook geen gegevens verzameld onder allochtone bevolkingsgroepen (vraagzijde). Voor deze informatie is gebruik gemaakt van reeds bestaande doelgroeponderzoeken.

In de tweede plaats heeft het onderzoek zich beperkt tot de algemene sportverenigingen in Amsterdam en zijn er geen gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van categorale sportclubs.

Het onderzoek is opgebouwd uit twee delen, te weten een beknopte enquête onder de Amsterdamse afdelingen van de sportbonden en 56 semi-structureerde interviews

met vertegenwoordigers van algemene sportverenigingen in negen takken van sport.

Het ging hierbij om voetbal (16), kracht-/vechtsport (15), basketbal (4), tafeltennis (4), zwemmen (3), korfbal (4), turnen (4), denksport (2) en badminton (4). Bij de selectie van verenigingen is rekening gehouden met de ligging van de trainings- en wedstrijdaccommodatie, de grootte van de vereniging en het relatieve aantal allochtone leden.

Dat er op dit laatste aspect binnen één en dezelfde tak van sport aanzienlijke verschillen bestaan, blijkt wel uit de spreiding van het percentage allochtone leden onder bijvoorbeeld voetbalverenigingen (van 4% tot 40%), kracht-/vechtsportverenigingen (van 5% tot 70%) en zwemverenigingen (van 8% tot 40%).

Ontwikkeling

Bij het merendeel van de sportverenigingen is het aantal allochtone leden gedurende de afgelopen twee jaren toegenomen. Slechts bij vier verenigingen heeft een terugloop plaatsgevonden.

Ook relatief gezien is er sprake van een sterkere groei van het aantal allochtone leden ten opzichte van de totale ontwikkeling van het ledenbestand.

-wit of kleurrijk?

Slechts een beperkt aantal verenigingen richt zich actief op het werven van allochtone leden. Over het algemeen is er bij de Amsterdamse verenigingen sprake van een betrekkelijk autonome ontwikkeling.

Volgens de vertegenwoordigers van de meeste sportverenigingen verloopt de integratie van allochtone en autochtone leden zonder grote problemen. Wel treedt er onder de allochtone leden vaker contributie-achterstand op en laten vooral de allochtone jeugdleden vaker verstek gaan bij trainingen en wedstrijden. Verder vormt het gebrek aan allochtoon kader binnen de sportverenigingen een duidelijk knelpunt.

Tenslotte signaleert een aantal gesprekspartners dat er zo nu en dan sprake is van discriminerende uitlatingen. De meeste verenigingen verwachten zich in de toekomst niet zozeer te zullen richten op het werven van nieuwe allochtone leden als wel op het behoud en de inschakeling van allochtone (kader-)leden. Het is deze verenigingen overigens niet of nauwelijks duidelijk hoe ze dit het beste kunnen aanpakken.

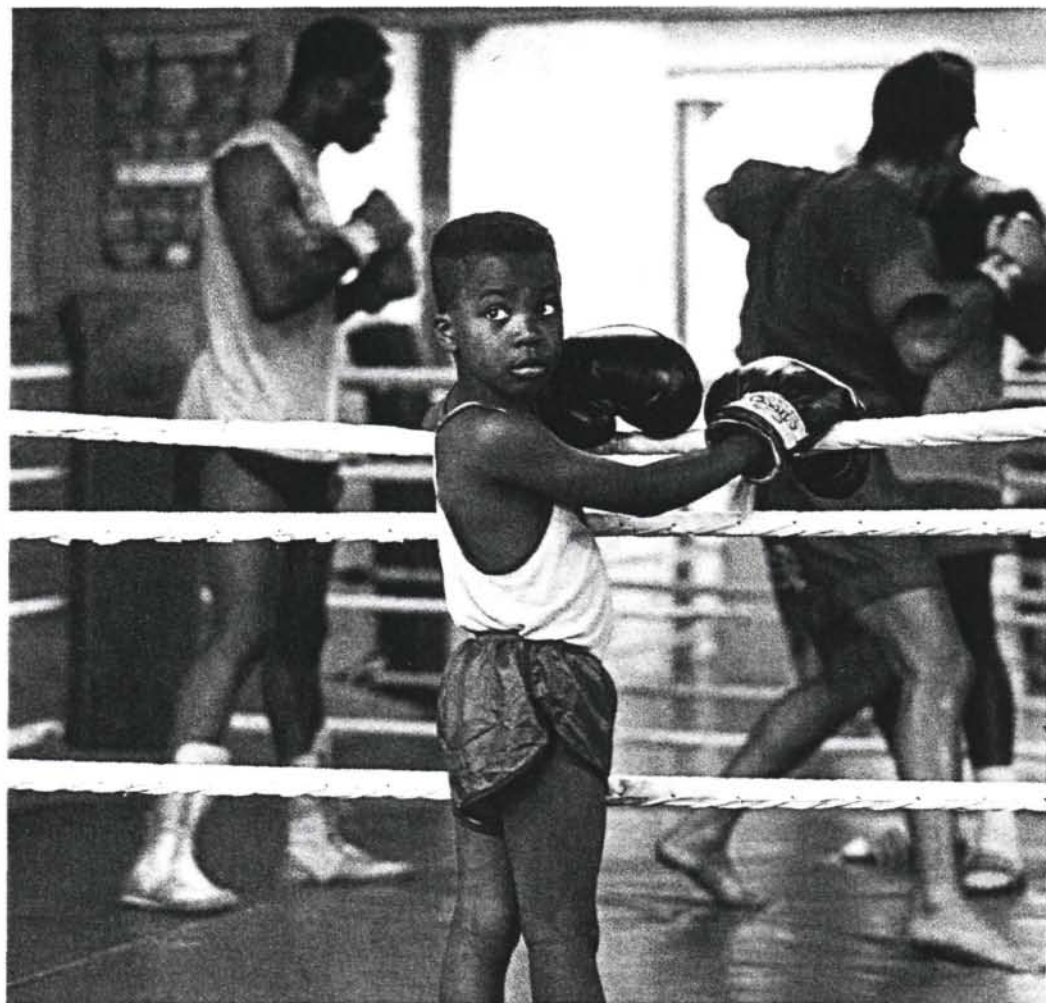
Actief beleid

Uit het onderzoek blijkt voorts dat zeventien van de 27 Amsterdamse afdelingen van sportbonden, die hun medewerking aan het onderzoek hebben verleend, een actief sportstimuleringsbeleid voeren.

Alleen de basketbalbond, de dambond en de voetbalbond geven aan, dat hierbij specifieke aandacht wordt besteed aan de deelname van allochtonen.

Ook de handbalbond en de korfbalbond hebben de afgelopen jaren in Amsterdam ervaring opgedaan met specifieke activiteiten voor allochtonen.

Elf van de Amsterdamse afdelingen van sportbonden verwachten in de komende

jaren geen specifieke aandacht te gaan besteden aan de deelname en de integratie van allochtone bevolkingsgroepen. Zestien sportbonden, waaronder de vijf bovengenoemde bonden met ervaring op dit gebied, ver-

wachten in dit verband wel een extra inspanning te gaan leveren.

Naast de bovenbeschreven samenvatting van de onderzoeksresultaten, zijn er in het rapport tevens de nodige aanbevelingen gedaan met betrekking tot het Amsterdamse sportbeleid voor allochtonen en het beleid van de verenigingen. De aanbevelingen voor het verenigingsbeleid worden hieronder nog kort toegelicht.

Werving

De werving van allochtonen blijkt de meeste kans op succes te bieden, wanneer er direct contact wordt gelegd met de potentiële leden. Eventueel kunnen allochtone sleutelpersonen/-instanties hierbij een intermediaire rol spelen.

Net als bij de werving van autochtone leden werkt positie-

ve mond-tot-mond reclame onder allochtonen vele malen effectiever dan een (vertaalde) brief in de bus. Schriftelijk materiaal kan hierbij wel een ondersteunende rol spelen, maar levert zonder directe contacten in de meeste gevallen weinig resultaat op.

Bovendien is het effect van een éénmalige actie meestal beperkt. De werving zal dan ook in fasen moeten verlopen, waarbij verschillende vervolgvactiteiten worden opgezet. Het is verstandig om voorafgaande aan de werving onder allochtonen een stappenplan uit te werken.

Contactpersonen

In de praktijk is gebleken, dat de drempel voor potentiële allochtone leden om lid te worden van een vereniging aanmerkelijk verlaagd kan wor-

De rapportage van het onderzoek 'Sportverenigingen in Amsterdam: Zwart-Wit of kleurrijk, verwerkt in bijgaand artikel van Drs Han Bruinink en drs Martin van der Gugten, die werkzaam zijn bij Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV te Amsterdam, is te verkrijgen bij de sectie Sport en Recreatie van de gemeente Amsterdam, telefoon 020-5522592.

den door het inzetten van contactpersonen/begeleiders.

Hierbij dient terdege rekening te worden gehouden met de grote verschillen tussen diverse groeperingen. Teneinde de opvang binnen de vereniging goed te laten verlopen is het wenselijk om hiervoor één of meerdere contactpersonen/begeleiders aan te stellen (bij voorkeur niet de eigen trainer/coach). Verder verdient het aanbeveling, dat een bestuurslid de eindverantwoordelijkheid heeft voor wervings- en begeleidingsactiviteiten onder allochtonen en voor de contactpersonen als aanspreekpunt binnen het bestuur fungeert.

Informatie

Het is belangrijk om (potentiële) nieuwe leden vanaf het begin duidelijke informatie te geven over de gang van zaken binnen de vereniging, zonder hierdoor overigens weer direct een drempel op te werpen.

Het gaat hierbij onder andere om het aantal gratis kennismakingstrainingen (voordat besloten moet worden om al of niet lid te worden), de opkomst bij wedstrijden/ trainingen en de wijze van contributiebetaling. Tevens is het van belang om de wederzijdse betrokkenheid tussen allochtone en autochtone leden te versterken door ook de autochtone leden gericht te informeren. Tenslotte is het noodzakelijk om allochtone leden duidelijk te maken met wie ze bij eventuele problemen contact kunnen opnemen. Zeker in de eerste periode kunnen de allochtone begeleiders hierbij een belangrijke rol vervullen.

Discriminatie

Voor een succesvolle integratie van allochtone en autochtone leden binnen een vereniging is het noodzakelijk om discriminatie in welke vorm dan ook actief te bestrijden. Teneinde het inzicht te vergroten in de verschijningsvormen van discriminatie en de betekenis hiervan voor de allochtone leden, is het wenselijk om de uitwisseling van er-

Cricket, atletiek en de gevechtssporten (zie ook foto's vorige pagina's) zijn de sporten met veel allochtonen. Ook voetbalverenigingen kennen veel 'medelanders'.

varingen binnen de vereniging te bevorderen. Een eerste aanzet kan bijvoorbeeld worden gegeven door het organiseren van een informatieavond met trainers, coaches en scheidsrechters en de allochtone leden.

Juist door het begrip en het bewustzijn bij de (veelal autochtone) kaderleden te vergroten en een duidelijk anti-discriminatie-beleid te voeren, neemt de mogelijkheid toe om direct in te grijpen bij discriminerende uitingen of activiteiten. Ook is het noodzakelijk om de allochtone leden duidelijk te maken dat zij discriminerende ervaringen binnen de vereniging moeten doorgeven aan de begeleiders of het verantwoordelijke bestuurslid. Wanneer een vereniging voldoende aandacht besteedt aan het bestrijden van discriminatie kunnen negatieve uitwassen veelal worden voorkomen.

Kadervorming

Uit het onderzoek blijkt dat er zelfs binnen verenigingen met een relatief sterke vertegenwoordiging van allochtone leden, nauwelijks allochtone kaderleden actief zijn. De oorzaken hiervan kunnen zowel

bij de vereniging als bij de allochtone leden liggen.

Het is echter duidelijk dat het vrijwel ontbreken van kader uit deze groeperingen een negatieve invloed heeft op de positie en participatie van allochtone leden.

Het is dan ook noodzakelijk allochtone leden te stimuleren om kaderfuncties binnen de vereniging te gaan bekleden. Niet alleen het lidmaatschap van een vereniging, maar juist ook het mee-organiseren en mee-besturen leidt tot verdergaande integratie van allochtone en autochtone leden binnen de club. Tegen de achtergrond van (huidige of toekomstige) kadertekorten is het bovendien ook voor de meeste verenigingen van belang om kaderleden te werven onder de allochtone leden.

Hoe nu verder?

De resultaten uit het onderzoek hebben betrekking op de Amsterdamse situatie. Toch kan een aantal conclusies en aanbevelingen ook elders van toepassing zijn.

Zo komt een aantal van de bovengenoemde aspecten tevens aan bod in de sportstimuleringsprojecten voor al-

lochtonen, die door de NSF binnen verenigingen worden uitgevoerd. Het zwaartepunt van deze projecten ligt vooral bij het verlagen van de drempel voor allochtonen om lid te worden van een sportvereniging. De ervaringen binnen diverse Amsterdamse verenigingen met een relatief groot aantal allochtone leden, maken duidelijk dat er vaak nog een tweede drempel optreedt, die verdergaande integratie binnen verenigingen in de weg staat.

In de toekomst zal het van grote betekenis zijn, dat allochtone leden ook daadwerkelijk een bijdrage kunnen gaan leveren aan het functioneren van verenigingen. Daarbij vormen kadervorming en discriminatiebestrijding de sleutelbegrippen.

In dit verband kan de uitwerking van voorstellen, zoals tijdens de NSF-studiedag "Kleur Bekennen (Sport en Discriminatie)" naar voren zijn gekomen, een belangrijke impuls geven aan de ontwikkeling in de richting van multi-culturele sportverenigingen.